

Recensie:Lilian Weel,
Suzanne Buis, 'Geen tijd om aardig te zijn. Achter de schermen van een verpleeghuis'. Uitgeverij Het Spectrum, Utrecht 1997 ISBN: 9027462720. (Overige gezondheidszorg/Verpleeghuis/PO/1)

Soort boek/ziekte/stijl: Een zeer betrokken en bij tijden hilarisch geschreven verhaal over de ervaringen van een verpleeghulp tijdens haar werk in een verpleeghuis. Het boek bestaat uit columnachtige hoofdstukjes van steeds 3 à 4 bladzijden. Het is een indringende beschrijving van de schrijnende feiten die zich voordoen op een verpleegafdeling. De machteloze macht van de zorgverlener en de machteloosheid van de patiënt.

Over de schrijver: Suzanne Buis (1960) was, toen ze dit boek schreef, verpleeghulp. Geen biografie gevonden. Uit het boek wordt duidelijk dat ze een man heeft en een zoon. Buis werkt als verpleeghulp om de hypotheek af te kunnen betalen maar hoopt ooit haar studie weer op te kunnen pakken. Met het boek wil ze mensen aan het denken zetten, zodat het leefklimaat in verpleeghuizen en andere zorginstellingen, daar waar het nodig is, verbeterd zal worden.

Korte beschrijving: Suzanne Buis schetst een ontluisterend beeld van de dagelijkse gang van zaken op een verpleeghuisafdeling. Iemand die er nooit is geweest, kan het zich niet voorstellen. Zorgbehoevende oude mensen, van thuis geplukt omdat ze teveel zorg nodig hebben. Gedwongen samen op een verpleeghuisafdeling. Verpleeghulpen en ziekenverzorgenden (veelal jong en te weinig) om ze dag in dag uit met de meest intieme zaken te helpen: wassen, aankleden, poepen, plassen, incontinentie(luiers). Maar ook om ze bij te staan bij hun somberheid, hun traagheid, stramme spieren en beginnende dementie. Buis beschrijft dat dit niet te doen is bij dagelijks een te hoge werkdruk. De collega die iedere hulpvraag wel serieus neemt, is te traag, zodat haar op niet mis te verstane wijze duidelijk gemaakt wordt dat ze beter een ander beroep kan kiezen. De zorgverleners (maar feitelijk de klok – lees werkdruk) bepalen wanneer de incontinentieluier wordt verwisseld, wanneer kleding wordt verschoond, wanneer iemand naar het toilet mag of op de steek moet, wanneer er op een bel wordt gereageerd en of iemand al dan niet met liefde wordt verzorgd. Te lastig? Dan wordt er zonder veel scrupules een dagelijkse dosis seresta voorgeschreven. En hoe maak je, als verpleeghulp, duidelijk dat je dat fout vindt? Verzorgers en patiënten zijn tot elkaar veroordeeld. Ondanks de weerzin die zorgverleners voelen voor sommige patiënten, al dan niet terecht, moeten die toch verzorgd worden. Dit kan leiden tot mensonterende situaties. Eén keer valt er een klap. De collega die het ziet, is op haar hand dus die zal het niet aanklaarten bij het afdelingshoofd. Nu maar hopen dat de patiënt geen klacht indient.

Wat viel op: Het boek werd gepubliceerd in 1997. Na die tijd is er veel aandacht geweest voor de toestanden in verpleeg- en verzorgingshuizen. Het kan dus zijn dat de situatie nu anders is, wellicht zelfs beter.

Wat ook opvalt is dat de schrijfster zich zeer kwetsbaar heeft opgesteld in het boek. Ze beschrijft zichzelf niet als De Florence Nightingale van de afdeling. Ze laat zien dat ze zich soms ook niet kan beheersen, dat ze ook bang is voor sommige patiënten, dat ze soms ook vol onterechte nijd zit naar haar collega's toe. Haar zwakheden zijn echter zeer herkenbaar. In ieder geval voor iemand die in deze tak van de zorg heeft gewerkt.

Citaten: Pag. 7: “Dit boek is niet alleen een aanklacht tegen de werkomstandigheden

in het verpleeghuis, maar ook tegen de minder nobele kanten van mijn karakter die daar tot uitdrukking kunnen komen. In een ander beroep dat niet zulke hoge eisen aan het mens-zijn stelt, was ik er waarschijnlijk nooit achter gekomen dat ik niet zo aardig en vriendelijk ben als ik altijd had gedacht.”

Pag. 83: “Ik houd ervan om Annie te wassen. Wanneer ik haar schoon tussen de lakens heb liggen en mijn collega's - die haar met twee man moeten helpen - achteloos vertel dat zaal 5 met Annie en mevrouw Bentinck al gedaan is, voel ik de voldoening van een sportvrouw die een goede sportwedstrijd heeft gespeeld. Verzorgen is topsport. Kracht, behendigheid, spelinzicht - ik heb het allemaal in me. Wie doet de meeste bewoners per minuut? Hoe hoger de score hoe hoger de rangnummer in het team.”

Pag. 85 “ 'Zie je die streep daar?' vraagt mevrouw Bentinck. 'Waar?' 'Daar op de muur. Daar kijk ik al de hele dag naar. Als ik mijn hand beweeg, beweegt die streep ook'. Ze doet het me voor. Verbaasd kijk ik haar aan. Hoe kan zo'n schaduwspel de verveling verdrijven? Daar zou ik al na vijf minuten op uitgekeken zijn. Mevrouw Bentinck lijkt mijn aanwezigheid vergeten. Haar aandacht is op de muur gericht.”

Recensies:

Trouw 18 maart 1998: “.....Ook ziekenverzorgster Jos Venema vindt het in de media geschetste beeld van haar beroepsgroep niet altijd terecht. “Neem nu dat boek van verpleegster Suzanne Buis 'Geen tijd om aardig te zijn'. Zo erg is het niet. Tijd voor bewoners kun je maken. De spits is 's ochtends, met het opstaan en ontbijt, maar 's middag zijn er genoeg activiteiten en af en toe uitstapjes. Ken je het snoezelen? Dat is een manier om bewoners te bewegen tot emoties en contact via primaire prikkels met pluche beestjes, warm en koud water of lekkere snoepjes. Dat kunnen we in de dagelijkse verzorging inpassen.”

Toch erkennen Appelman en Venema dat de extra zorg voor bewoners grotendeels leunt op de activiteitenbegeleiders en vrijwilligers. De afdeling heeft twee Melkertbanen. “En het ziekteverzuim in de zorg is traditioneel hoog, rond de tien procent”, aldus Appelman. “Verplegen is fysiek zwaar, al zijn er tegenwoordig genoeg moderne tilmiddelen. Maar zijn er veel collega's ziek, dan zie je zelfs de collega's die altijd goed in hun vel zitten afzakken.”

<http://www.trouw.nl/krantenarchief/1998/03/18/2485004/ Wij hebben wel tijd om aardig te zijn .html>